

UO‘K(UDC, УДК): 82.01/.09

TEMUR TUZUKLARI MATNINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI²⁶**Abdullayev Shaxzod Fazliddin o‘g‘li**

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti

mustaqil tadqiqotchisi,

Toshkent, O‘zbekiston

E-mail: abdullaev.sh.f.3008@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-1186-0157

ANNOTATSIYA**KALIT SO‘ZLAR**

Ushbu maqolada “Temur tuzuklari” matnining lingvistik xususiyatlari tarixiy-filologik hamda lingvopoetik yondashuvlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, mazkur asar nafaqat siyosiy-huquqiy va axloqiy-didaktik mazmuni, balki o‘ziga xos til qurilishi, uslubiy tizimi, terminologik qatlami va kommunikativ-pragmatik yo‘nalishi bilan ham alohida ilmiy qimmatga ega. Maqolada matnning leksik-semantik tarkibi, tarixiy va arxaik birliklar, ijtimoiy-siyosiy terminlar, rasmiy-uslubiy formulalar, sintaktik qurilmalar, buyruq va nasihat mazmunini ifodalovchi konstruktsiyalar, parallelizm, takror, ta’kid va mantiqiy izchillikni yuzaga chiqaruvchi til vositalari o‘rganiladi. Shuningdek, asarda normativlik, kategoriklik, muallif pozitsiyasi, hukmdor nutqining pragmatik ta’siri hamda matnning institutsional xarakterini belgilovchi lingvistik belgilar yoritiladi. Tadqiqot natijasida “Temur tuzuklari” matni tili tarixiy davlat boshqaruvi diskursi, rasmiy-idoraviy uslub va didaktik-siyosiy nutq unsurlarining sinkretik birikmasi ekanligi asoslanadi. Maqola natijalari tarixiy matnshunoslik, tarjimashunoslik, diskurs tahlili va lingvostilistika yo‘nalishlaridagi ilmiy izlanishlar uchun nazariy hamda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Temur Tuzuklari, lingvistik xususiyatlar, tarixiy matn, leksik-semantik qatlam, arxaizmlar, rasmiy uslub, sintaktik qurilma, pragmatik xususiyat, siyosiy diskurs, terminologik birliklar.

Received: March 05, 2026**Accepted:** March 13, 2026**Available online:** May 10, 2026

²⁶ **For citation (Iqtibos keltirish uchun, для цитирования):**

Abdullayev Sh. Temur tuzuklari matnining lingvistik xususiyatlari. // Komparativistika (Comparative Studies). — 2026. — Vol.3, № 3(11) — B. 300-316.

LINGUISTIC FEATURES OF THE TEXT OF TIMUR INSTITUTES

Abdullaev Shakhzod

Independent researcher of
Uzbekistan State University of World Languages
Tashkent, Uzbekistan

E-mail: abdullaev.sh.f.3008@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-1186-0157

ABSTRACT

KEYWORDS

This article examines the linguistic features of the text *Temur Tuzuklari* through historical-philological and linguopoetic approaches. The relevance of the study lies in the fact that this work possesses scholarly significance not only because of its political, legal, and moral-didactic content, but also due to its distinctive language structure, stylistic organization, terminological layer, and communicative-pragmatic orientation. The paper analyzes the lexical-semantic composition of the text, historical and archaic units, socio-political terminology, official stylistic formulas, syntactic constructions, and structures expressing command, instruction, and normative guidance, as well as linguistic devices that create parallelism, repetition, emphasis, and logical coherence. Particular attention is paid to normativity, categorical expression, authorial stance, the pragmatic force of ruler's discourse, and the linguistic markers that determine the institutional nature of the text. The findings demonstrate that the language of *Temur Tuzuklari* represents a syncretic combination of historical state governance discourse, official-administrative style, and didactic-political speech. The results of the study may serve as an important theoretical and practical basis for further research in historical text linguistics, translation studies, discourse analysis, and linguistic stylistics.

Temur Tuzuklari, linguistic features, historical text, lexical-semantic layer, archaisms, official style, syntactic construction, pragmatic features, political discourse, terminological units.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕКСТА

«УЛОЖЕНИЯ ТЕМУРА»

Абдуллаев Шахзод Фазлиддин угли

Независимый исследователь

Узбекский государственный университет мировых языков

Ташкент, Узбекистан

E-mail: abdullaev.sh.f.3008@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-1186-0157

АННОТАЦИЯ	КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА
<p>В данной статье на основе историко-филологического и лингвопоэтического подходов анализируются лингвистические особенности текста «Уложения Темура». Актуальность исследования определяется тем, что данное произведение представляет научную ценность не только своим политико-правовым и нравственно-дидактическим содержанием, но и своеобразием языковой организации, стилистической системы, терминологического слоя и коммуникативно-прагматической направленности. В статье рассматриваются лексико-семантический состав текста, исторические и архаические единицы, общественно-политическая терминология, формулы официального стиля, синтаксические конструкции, структуры, выражающие приказ, наставление и предписание, а также языковые средства, обеспечивающие параллелизм, повтор, акцентуацию и логическую последовательность изложения. Особое внимание уделяется нормативности, категоричности, авторской позиции, прагматическому воздействию речи правителя и языковым признакам, формирующим институциональный характер текста. В результате исследования обосновывается, что язык «Уложения Темура» представляет собой синкретическое сочетание элементов исторического государственного дискурса, официально-делового стиля и дидактико-политической речи. Полученные результаты имеют теоретическое и практическое значение для исторической текстологии, переводоведения, дискурс-анализа и лингвостилистики.</p>	<p>«Уложение Темура» (“Темур тузуклари”), лингвистические особенности, исторический текст, лексико-семантический слой, архаизмы, официальный стиль, синтаксическая конструкция, прагматическая характеристика, политический дискурс, терминологические единицы.</p>

KIRISH

“Temur tuzuklari” Sharq davlatchiligi, siyosiy-huquqiy tafakkur va ma’naviy-axloqiy qarashlar tarixida muhim o‘rin tutuvchi noyob yozma manbalardan biri hisoblanadi. Mazkur asar Amir Temur shaxsiyati, uning davlatni boshqarish tamoyillari, harbiy-siyosiy strategiyasi, jamiyat va hokimiyat o‘rtasidagi munosabatlarga doir qarashlarini mujassam etgani bilan alohida ahamiyatga ega. Shu bilan birga, “Temur tuzuklari” faqat tarixiy yoki siyosiy manba sifatidagina emas, balki muayyan davrning til xususiyatlari, matn qurilishi, uslubiy tizimi hamda nutqiy-pragmatik mexanizmlarini o‘zida aks ettirgan murakkab filologik hodisa sifatida ham ilmiy qimmat kasb etadi. Shuning uchun ushbu matnning lingvistik nuqtayi nazardan o‘rganish bugungi tilshunoslik, matnshunoslik va tarjimashunoslik oldida turgan dolzarb masalalardan biri sanaladi.

Tarixiy matnlarning lingvistik tabiatini tadqiq etish til taraqqiyotining ichki qonuniyatlarini, eski va zamonaviy til qatlamlari o‘rtasidagi munosabatni, shuningdek, nutqning ijtimoiy-vazifaviy yo‘nalishini aniqlashda muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Ayniqsa, “Temur tuzuklari” singari siyosiy-didaktik va normativ xarakterdagi matnlarda til birliklari oddiy nominativ vosita bo‘lib qolmay, muallifning mafkuraviy pozitsiyasini, hokimiyat diskursini, buyruq va pand-nasihatchilik mazmunini, ijtimoiy tartibni mustahkamlovchi pragmatik maqsadlarni ham ifodalaydi. Shu bois mazkur matnda qo‘llangan leksik-semantik birliklar, tarixiy va arxaik unsurlar, ijtimoiy-siyosiy terminologiya, rasmiy-uslubiy formulalar, sintaktik qurilmalar hamda ta’sirchanlikni kuchaytiruvchi stilistik vositalarni tizimli ravishda tahlil qilish zarurati mavjud.

Bugungi kunda “Temur tuzuklari” asari ko‘proq tarixiy, siyosiy, falsafiy va manbashunoslik yo‘nalishlarida o‘rganib kelinayotgan bo‘lsa-da, uning lingvistik xususiyatlari, xususan, matnning leksik qatlamlari, sintaktik tashkil topishi, pragmatik yo‘nalishi va funksional-uslubiy tabiati yetarli darajada kompleks tadqiq etilgan deb bo‘lmaydi. Vaholanki, asarda qo‘llangan til vositalari nafaqat muayyan tarixiy davrning lisoniy manzarasini tiklash, balki o‘sha davr siyosiy tafakkurining til orqali ifodalanish usullarini ochib berishda ham muhim manba bo‘lib xizmat qiladi. Bu esa matnning zamonaviy lingvistikani leksikologiya, semantika, sintaksis, pragmatik, diskurs tahlili va lingvostilistika kabi yo‘nalishlari kesimida o‘rganishni taqozo etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi “Temur tuzuklari” matnining asosiy lingvistik xususiyatlarini aniqlash, uning leksik-semantik, sintaktik, uslubiy va pragmatik belgilari tizimini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun matnda uchraydigan tarixiy va arxaik birliklar, terminologik qatlam, buyruq va tavsif ifodalovchi konstruksiyalar, muallif nutqining normativ-kategorik ohangi, mantiqiy izchillikni ta’minlovchi vositalar hamda matnning rasmiy-didaktik

xarakterini yuzaga chiqaruvchi birliklar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, asarning til xususiyatlari orqali uning davlat boshqaruvi diskursi, siyosiy nutq va axloqiy-didaktik matn sifatidagi sinkretik tabiati ochib beriladi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda “Temur tuzuklari” matni faqat tarixiy manba sifatida emas, balki ko‘p qatlamli lingvistik tizim sifatida baholanadi hamda uning matniy strukturasi, til vositalarining funksional yuklamasi va pragmatik imkoniyatlari bir butun holda tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari tarixiy matnlar tilini o‘rganish, eski o‘zbek yozma yodgorliklarini lingvistik tavsiflash, rasmiy-idoraviy hamda siyosiy diskursning tarixiy ildizlarini aniqlash, shuningdek, “Temur tuzuklari”ning boshqa tillarga tarjimasida mazmun va uslubni qayta yaratish masalalarini yoritishda muhim nazariy va amaliy asos bo‘lib xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

“Temur tuzuklari” asari uzoq yillardan buyon tarix, manbashunoslik, siyosatshunoslik va madaniyatshunoslik nuqtai nazaridan o‘rganib kelinayotgan muhim yozma yodgorliklardan biri hisoblanadi. Mazkur asarga oid ilmiy izlanishlarda, avvalo, uning kelib chiqishi, qo‘lyozma va nashr variantlari, tarixiy ishonchliligi, siyosiy-huquqiy mazmuni hamda davlatchilik tafakkuridagi o‘rni masalalari yetakchi o‘rin egallagan. Ziyodulla Muqimov “Temur tuzuklari” bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlarni tarixiy bosqichlar asosida tasniflab, ushbu manbaning bir necha asrlar davomida ilmiy jamoatchilik e‘tiborida bo‘lib kelganini qayd etadi. Bu holat asarning nafaqat tarixiy, balki filologik jihatdan ham katta ilmiy salohiyatga ega ekanini ko‘rsatadi (Muqimov Z., 2009, 12).

Shu bilan birga, “Temur tuzuklari”ga oid tadqiqotlarning asosiy qismi ko‘proq tarixiy-funksional va manbashunoslik yo‘nalishiga mansub bo‘lib, uning bevosita lingvistik xususiyatlari, xususan leksik-semantik qatlam, sintaktik qurilmalar, uslubiy vositalar va pragmatik mexanizmlar masalasi nisbatan kamroq yoritilgan. Habibulla Karomatov va boshqa tadqiqotchilar asarni O‘zbekistonda o‘rganish muammolarini ko‘tarar ekan, asarning nashr, tarjima va ilmiy talqiniga alohida e‘tibor qaratganlar. Bu esa matn bilan ishlashda uning qaysi nusxasi yoki tarjima varianti asos qilib olinayotganini aniqlash zarurligini ko‘rsatadi (Karomatov H., 1991, 18).

Asarning o‘zbek kitobxoniga yetib kelishida Alixonto‘ra Sog‘uniy tarjimasini muhim o‘rin tutadi. Shu bois “Temur tuzuklari” matnining lingvistik xususiyatlarini o‘rganishda tarjima matni ham alohida filologik obyekt sifatida baholanishi mumkin. Boburjon Xatamovning tadqiqotida Sog‘uniy tarjimasining yaratilish tarixi, uning ijtimoiy-madaniy vazifasi va milliy tafakkurdagi o‘rni yoritiladi. Mazkur yondashuv matni faqat tarixiy hujjat sifatida emas, balki ma’lum bir davr ideologik va madaniy ehtiyojlari bilan bog‘liq tarjima hodisasi sifatida ham ko‘rish imkonini beradi (Sog‘uniy A., 1991, 7).

So‘nggi yillardagi ayrim lingvistik izlanishlarda “Temur tuzuklari” matni va uning tarjimalari til nuqtayi nazaridan ham tahlil qilina boshlagan. Jumladan, inglizcha tarjimada istorizmlarning leksik-semantik hamda madaniy-pragmatik xususiyatlarini o‘rgangan ishlarda tarixiy reallikni ifodalovchi birliklarning adekvat uzatilishi, referensial aniqlik, milliy-madaniy bo‘yoq va konnotativ ma’no masalalari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, asardagi antroponimlarning lingvokulturologik xususiyatlariga bag‘ishlangan tadqiqotlar ham mavjud. Bunday ishlar “Temur tuzuklari” tilining leksik tarkibi va semantik strukturasi o‘rganishda muhim tayanch vazifasini bajaradi (Xatamov B., 2021, 56).

“Temur tuzuklari” matnining lingvistik tabiati bilan ishlashda uning nomlanish va versiyalar xilma-xilligini ham hisobga olish lozim. Ilmiy manbalarda asar “Tuzuk-i Temuriy”, “Tuzukot-i Temuriy”, “Malfuzot-i Temuriy”, “Voqioti Temuriy” kabi nomlar bilan uchraydi. Ingliz va fors tillaridagi eski nashrlar hamda zamonaviy tadqiqotlarda matnning asl manbasi, forscha tarjimasi, turkiy asos matni va keyingi qayta ishlanishlari haqida turli qarashlar mavjud. Demak, matnning lingvistik tahlilida uning tekstologik tarixi ham muhim ahamiyat kasb etadi, chunki matnning har bir redaksiyasi til birliklari tanlovi va uslubiy ko‘rinishiga ta’sir ko‘rsatadi (Begmatov E., 1985, 34).

Nazariy jihatdan “Temur tuzuklari” matnini tahlil qilishda bir necha ilmiy yo‘nalishlar kesishuvi kuzatiladi. Birinchidan, tarixiy matn lingvistikasi doirasida asardagi arxaik va tarixiy leksika, terminologik birliklar, eski yozma til unsurlari, ijtimoiy-siyosiy nomlar va davrga xos nominativ tizim o‘rganilishi mumkin. Ikkinchidan, funksional stilistika nuqtayi nazaridan matnning rasmiy-idoraviy, siyosiy va didaktik unsurlari, normativ-kategorik bayon shakllari, buyruq va nasihat mazmunini ifodalovchi sintaktik modellar tahlil etiladi. Uchinchidan, pragmalingvistika va diskurs tahlili doirasida hukmdor nutqining ta’sirchanligi, institutsional ovoz, legitimatsiya, ijtimoiy tartibni mustahkamlashga xizmat qiluvchi verbal strategiyalar o‘rganiladi. Shu ma’noda, Vinogradov, Galperin, Begmatov, Austin, Searle, Fairclough va van Dijk kabi olimlarning nazariy qarashlari mazkur matni zamonaviy metodologiya asosida sharhlash imkonini beradi (Galperin I., 1977, 89). Shunday qilib, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, “Temur tuzuklari” bugungacha asosan tarixiy va manbashunoslik nuqtayi nazaridan faol o‘rganilgan bo‘lsa-da, uning lingvistik xususiyatlarini kompleks tarzda yoritish hali ham dolzarb ilmiy vazifa bo‘lib qolmoqda. Ayniqsa, matnning leksik-semantik tarkibi, sintaktik qurilishi, uslubiy organizatsiyasi va pragmatik yo‘nalishini bir butun tizim sifatida tadqiq etish ushbu maqolaning ilmiy zaruratini belgilaydi.

Mazkur tadqiqotda “Temur tuzuklari” matnining lingvistik xususiyatlarini aniqlash va tavsiflashda kompleks yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqotning metodologik asosi tarixiy tilshunoslik, matn lingvistikasi, funksional stilistika,

pragmalingvistika hamda diskurs tahlili yoʻnalishlarining nazariy tamoyillariga tayanadi. Chunki “Temur tuzuklari” matni bir vaqtning oʻzida tarixiy manba, siyosiy-didaktik asar, rasmiy-normativ nutq namunasi va ijtimoiy-pragmatik taʼsir vositasi sifatida namoyon boʻladi. Shu sababli uni faqat bitta yondashuv doirasida emas, balki koʻp qirrali metodlar uygʻunligida tahlil qilish maqsadga muvofiqdir. Tadqiqot jarayonida, avvalo, deskriptiv metoddan foydalanildi. Mazkur metod yordamida matnda uchraydigan leksik birliklar, terminologik qatlam, arxaik va tarixiy soʻzlar, sintaktik konstruktsiyalar hamda uslubiy vositalar tavsiflandi va tizimlashtirildi. Ushbu metod matnning til qatlamlarini izchil tasniflash, ularning funksional yuklamasini aniqlash va umumiy lingvistik manzarani tiklash imkonini berdi. Shuningdek, tadqiqotda leksik-semantik tahlil metodi qoʻllanildi. Bu metod asosida matndagi ijtimoiy-siyosiy terminlar, davlat boshqaruviga oid nomlar, harbiy tushunchalar, axloqiy-meʼyoriy birliklar hamda tarixiy reallikni ifodalovchi soʻzlarning semantik xususiyatlari oʻrganildi. Leksik-semantik tahlil orqali matnning maʼno qatlamlari, birliklarning denotativ va konnotativ jihatlari, shuningdek ularning tarixiy va madaniy yuklamasi ochib berildi. Matnning grammatik va kompozitsion qurilishini aniqlashda sintaktik tahlil metodidan foydalanildi. Ushbu metod yordamida buyruq, koʻrsatma, pand-nasihat, shart, sabab-natija, taʼkid va izohlash mazmunini ifodalovchi gap konstruktsiyalari tahlil qilindi. Sintaktik tahlil matnda normativlik, kategoriklik, mantiqiy izchillik va hukmdor nutqiga xos qatʼiy ohang qanday shakllanishini koʻrsatishga xizmat qildi. Bundan tashqari, tadqiqotda kontekstual tahlil metodi muhim oʻrin egalladi. Har bir til birligi yoki sintaktik qurilma alohida holda emas, balki u qoʻllangan kontekst doirasida koʻrib chiqildi. Bu esa ayrim birliklarning lugʻaviy maʼnosidan tashqari, matn ichidagi funksional vazifasi, pragmatik maqsadi va uslubiy taʼsirini aniqlash imkonini berdi. Ayniqsa, tarixiy matnlarda soʻzning asl maʼnosi koʻpincha kontekst orqali tiklanishi sababli ushbu metod tadqiqotning ishonchliligini oshiradi. Mazkur maqolada funksional-stilistik tahlil metodi ham qoʻllanildi. Bu metod asosida “Temur tuzuklari” matnida rasmiy-idoraviy uslub, siyosiy diskurs, didaktik nutq va axloqiy-normativ bayon unsurlarining oʻzaro uygʻunlashuvi tahlil qilindi. Natijada matnning uslubiy tabiatida buyruq, maslahat, nasihat, qonuniylashtirish va legitimlashtirish funksiyalarining birgalikda namoyon boʻlishi aniqlandi.

Tadqiqotda pragmalingvistik tahlil metodi ham alohida ahamiyat kasb etdi. Ushbu metod yordamida matndagi nutqiy taʼsir mexanizmlari, muallif pozitsiyasi, adresatga yoʻnaltirilgan kommunikativ strategiyalar, buyruq va tavsifning pragmatik kuchi, shuningdek hokimiyat va ijtimoiy tartibni mustahkamlashga xizmat qiluvchi til vositalari oʻrganildi. Pragmalingvistik yondashuv “Temur tuzuklari” matnini shunchaki axborot beruvchi tarixiy matn emas, balki muayyan ijtimoiy-siyosiy taʼsirni amalga oshiruvchi institutsional nutq sifatida talqin qilishga imkon berdi.

Bundan tashqari, maqolada diskurs tahlili elementidan foydalanildi. Bu yondashuv asosida matnning hokimiyat, boshqaruv, intizom, adolat, davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni qanday til vositalari orqali qurishi va legitimlashtirishi ko'rib chiqildi. Diskursiv yondashuv "Temur tuzuklari"ni tarixiy davlat boshqaruvi diskursining namunasiga aylantiruvchi lisoniy belgilarni aniqlashda muhim vosita bo'ldi. Tadqiqot davomida ayrim o'rinlarda qiyosiy-tahliliy metod ham qo'llanildi. Bu metod, asosan, matndagi ayrim leksik birliklar va sintaktik shakllarning zamonaviy o'zbek tilidagi muqobillari bilan qiyoslanishida, shuningdek tarixiy va hozirgi til qatlamlari o'rtasidagi farqlarni ko'rsatishda ishlatildi. Zarur hollarda matnning tarjima variantlari bilan asosiy mazmuniy qatlamlar qiyosan tahlil qilinib, lingvistik transformatsiyalar va semantik siljishlar ham hisobga olindi. Manbalarni saralash va misollarni tanlashda tanlab olish metodidan foydalanildi. Ya'ni tadqiqot uchun matndan lingvistik jihatdan xarakterli bo'lgan leksik, sintaktik, uslubiy va pragmatik birliklar ajratib olindi hamda ular ilmiy tahlil obyektiga aylantirildi. Ushbu birliklar tasodifiy emas, balki maqola mavzusi va tadqiqot maqsadiga mos ravishda tanlandi. Shunday qilib, tadqiqot metodologiyasi kompleks xarakterga ega bo'lib, deskriptiv, leksik-semantik, sintaktik, kontekstual, funksional-stilistik, pragmalingvistik, diskursiv va qiyosiy-tahliliy metodlarning o'zaro uyg'unligiga asoslandi. Aynan shu metodologik yondashuv "Temur tuzuklari" matnining ko'p qatlamli lingvistik tabiatini chuqur va tizimli ravishda yoritish imkonini beradi.

"Temur tuzuklari" matnining lingvistik xususiyatlarini tarjima asosida tahlil qilish asarning nafaqat mazmuniy, balki struktur-semantik va pragmatik qirralarini ham chuqurroq ochib berish imkonini beradi. Mazkur yodgorlik tarixiy-siyosiy, harbiy-ma'muriy hamda axloqiy-didaktik mazmuni o'zida mujassam etgan murakkab matn bo'lib, uning til qatlamlari ko'p bosqichli semantik, stilistik va kommunikativ xususiyatlarni namoyon etadi. Shu jihatdan "Temur tuzuklari"dagi ayrim birliklar, iboralar va sintaktik konstruksiyalarni ingliz tiliga tarjima qilish jarayoni ularning asl ma'no hajmi, pragmatik yuklamasi va uslubiy ta'sirini aniqlashda samarali metodik vosita bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, tarixiy matn tarjimasida so'zning lug'aviy ma'nosinigina emas, balki uning davriy, madaniy, siyosiy va institutsional semalarini ham hisobga olish talab etiladi. Shuning uchun quyidagi misollar asar matnidagi leksik-semantik zichlik, tarixiy terminologiya, aforistik ifoda, normativ-pragmatik konstruksiyalar hamda ko'p qatlamli ma'no tizimini ochib berishda muhim dalil vazifasini bajaradi. Muhim nuqta shundaki, quyidagi o'zbekcha parchalar Sog'uniy-Karomatov an'anasidagi nashrga mansub bo'lib, inglizcha variantlar tahlil maqsadida tayyorlangan ilmiy renderinglar sifatida baholanadi. Bu esa matnni o'rganishda uning tarjima va redaksiya tarixini ham e'tibordan chetda qoldirmaslik zarurligini ko'rsatadi.

“...bir ish ko‘rgan kishi ming kishiga ish buyurur” jumlasining inglizcha renderingini *A person seasoned by experience can command a thousand men* tarzida berish mumkin (Minovarov Sh. 2020, 26). Bu yerda kishi leksemasi oddiy “person” emas, balki tajriba, salohiyat va boshqaruv vakolatini o‘zida mujassam etgan shaxsni anglatadi. Shuningdek, ish buyurur birikmasini so‘zma-so‘z tarjima qilish emas, balki kontekstga ko‘ra *command* fe‘li bilan ifodalash mantiqan to‘g‘riroq bo‘ladi. Jumladagi son ifodasi ham literal miqdor emas, balki pragmatik kuchaytiruvchi vosita sifatida namoyon bo‘ladi.

“...ish bilarmon, mardlik va shijoat sohibi, azmi qat‘iy, tadbirkor va hushyor bir kishi...” parchasi *...a capable, courageous, resolute, prudent, and vigilant man...* tarzida tarjima qilinishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 69). Bu o‘rinda sifatlar ketma-ketligi hokim shaxs idealining enumerativ portretini yaratadi. Tarjimada bunday uyushiq sifatlarni qisqartirib yuborish mumkin emas, chunki ularning har biri siyosiy-axloqiy modelning tarkibiy qismi hisoblanadi. Ayniqsa, tadbirkor so‘zini bu kontekstda *entrepreneurial* emas, balki *prudent* yoki *resourceful* shaklida berish tarixiy-siyosiy mazmunga ko‘proq mos keladi.

“Qur‘on hukmiga amal qilur erdim” jumlasini *I would act in accordance with the injunctions of the Qur‘an* shaklida ifodalanganda ancha tabiiy chiqadi. Bu yerda hukm leksemasi oddiy *judgment* emas, balki normativ-diniy ko‘rsatma, ya‘ni *injunction* yoki *ruling* semasini beradi (Minovarov Sh. 2020, 45). Shuningdek, “qilur erdim” shakli tarixiy ohangni saqlaydi, shu bois uni *I acted* deb emas, *I would act* yoki *I used to act* tarzida berish maqsadga muvofiqdir. Bu usul matnning retrospektiv-bayoniy xususiyatini yo‘qotmaydi.

“Qur‘on din fol ochdim...” birikmasi *I sought an omen from the Qur‘an* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 36). Uni *I opened the Qur‘an for fortune-telling* deb tarjima qilish grammatik jihatdan to‘g‘ri bo‘lsa ham, madaniy va uslubiy jihatdan biroz qo‘pol eshitiladi. *Sought an omen* yoki *sought guidance through Qur‘anic divination* shakllari tarixiy-diniy amaliyotni nisbatan yumshoqroq va ilmiyroq ko‘rsatadi. Bu o‘rinda tarjima deskriptiv ekvivalentlik orqali ishlaydi.

“...Amir Qorachor No‘yonning tumoni (o‘n ming kishisi)ni...” parchasi *...the tümen of Amir Qarachar Noyan (that is, a unit of ten thousand men...* tarzida berilishi lozim (Minovarov Sh. 2020, 87). Tumon/tümen istorizm bo‘lib, uni oddiy *army* yoki *troops* tarzida umumlashtirish tarixiy realliyani xiralashtiradi. Eng maqbul yo‘l transliteratsiya va izohni uyg‘unlashtirishdir. Bunday usul bir vaqtning o‘zida ham tarixiy koloritni, ham mazmuniy aniqlikni saqlab qoladi.

“Bir durust tadbir yuz ming otlig‘ning ishini qilur” gapini *One sound strategy can accomplish what a hundred thousand horsemen would do* deb berish mumkin (Minovarov Sh. 2020, 25). Bu yerda durust tadbir birikmasi boshqaruv tafakkurining asosiy formulalaridan biri sifatida kelgan. Uni *good plan* deb berish juda sust

eshitiladi, *sound strategy* yoki *wise stratagem* esa mazmunga ancha yaqin. Otliqni *horsemen* deb tarjima qilish tarixiy-harbiy koloritni saqlaydi. Bu gapdagi son ko'rsatkichi aniq matematik hisob emas, balki ritorik kattalashtirish vositasi vazifasini bajaradi.

"...*qo'shinlarimni tuzuk qilib...*" parchasi ...*having put my troops in proper order...* tarzida ifodalanadi (Minovarov Sh. 2020, 16). Bu yerda tuzuk so'zi asar nomidagi "tuzuk" bilan semantik jihatdan qarindosh bo'lib, tartib, qoida, intizom, sozlik kabi ma'nolarni o'zida birlashtiradi. Uni *fixed my troops* deb berish xato bo'ladi, chunki bu mazmunni toraytirib yuboradi. *Put in proper order* yoki *arrayed in good order* shakllari mazmunga yaqinroq bo'lib, "tuzuk" ildizining normativ-tartib semantikasini saqlaydi.

"*Muxoliqlarni so'z va hikoyat bilan saqlab, qo'zg'alon o'tini tadbir suyi bila o'chirayin...*" jumlasini *I decided to restrain the dissidents through speech and persuasion, and to extinguish the fire of rebellion with the water of prudence* tarzida tarjima qilinishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 47). Bu o'rinda matn quruq siyosiy bayon emas, balki kuchli metaforik-pragmatik konstruktsiyani yaratadi. Qo'zg'alon o'ti va tadbir suyi obrazlari qarama-qarshi semantik qutblar sifatida ishlaydi. Tarjimada metaforani saqlab qolish matnning didaktik-siyosiy uslubini ochishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, hikoyatni *story* deb emas, *persuasion* yoki *reasoned discourse* tarzida berish maqsadga muvofiq.

"...*ularni o'zimga rom qilayin*" iborasi ...*and win them over to my side* shaklida ifodalanishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 56). Rom qilmoqni so'zma-so'z *to enchant* deb berish mumkin bo'lsa-da, siyosiy kontekstda *to win over, to bring over* yoki *to win their allegiance* variantlari ancha aniqroq bo'ladi. Bu o'rinda harbiy g'alaba emas, balki kommunikativ-psixologik bo'ysundirish nazarda tutiladi. Demak, tarjima faqat leksik emas, balki pragmatik ekvivalentlikni ham ko'zlashi kerak.

"...*podshohlik da'vosi bilan chiqibsanni, podshohlik martabasining loyig'i shuldurkim...*" jumlasini *If you have laid claim to kingship, then what befits the rank of kingship is this...* tarzida beriladi (Minovarov Sh. 2020, 58). Bu yerda da'vo, martaba, loyiq kabi birliklar rasmiy-siyosiy uslubni shakllantiradi. Tarjimada *kingdom* emas, aynan *kingship* yoki *sovereignty* ishlatish to'g'riroq, chunki gap hudud haqida emas, siyosiy maqom haqida bormoqda. Ushbu konstruktsiya hukmdorning o'z-o'ziga murojaatiga o'xshash ichki dialogik monologni yuzaga keltiradi.

"...bu bobda ahd-u yorliq bitdi..." iborasi ...*and in this matter he issued a pledge and a decree* shaklida tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 77). Ahd-u yorliq juft birligi tarixiy-huquqiy koloritga ega bo'lib, u rasmiy-hujjatlilik belgisini kuchaytiradi. Yorliqni *label* deb tushunish qo'pol xato bo'ladi; bu o'rinda u *decree*,

charter yoki *royal order* ma'nosida qo'llangan. Bunday misol asardagi rasmiy-idoraviy qatlamning jonli namunasi.

“...xonning devonbegisi va kengashchisi Bog'lon xoja...” parchasi ...*the khan's divan-begi, his chief chancery official and adviser, Baghlan Khoja*... tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 88). Devonbegi kabi mansab nomlari tarjimada eng murakkab birliklardan hisoblanadi. Uni *minister* deb soddalashtirish mumkin, biroq bu juda umumiy va tarixiy aniqlikni pasaytiradi. Shuning uchun divan-begi shaklini saqlab, izoh bilan berish eng to'g'ri strategiya bo'ladi. Bu ayniqsa istorizmlar tahlilida kuchli dalil vazifasini bajaradi.

“...mendan kengash talab qildi va mendan har nima eshitsu, qabul etti” jumlasini ...*he sought my counsel, and whatever he heard from me, he accepted* tarzida tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 57). Bu yerda kengash oddiy maslahat emas, balki siyosiy va qaroriy konsultatsiya semasiga ega. *Advice* varianti mumkin, ammo *counsel* uslubiy jihatdan balandroq turadi. Shuningdek, “whatever he heard from me, he accepted” formulasi hukmdor nutqining legitimlashtiruvchi kuchini oshiradi.

“...har kimning so'ziga quloq solmadim...” jumlasini *I did not lend my ear to everyone's words* yoki yanada tabiiyroq tarzda *I did not heed everyone's words* deb tarjima qilish mumkin (Minovarov Sh. 2020, 16). Bu yerda quloq solmoq iborasi oddiy eshitish harakatini emas, balki siyosiy qaror qabul qilishda tanlab tinglash strategiyasini anglatadi. Tarjimada *heed* fe'li aynan shu pragmatik vazifani ancha aniq beradi. Mazkur konstruktsiya hukmdor nutqidagi ehtiyotkorlik va selektiv maslahat tamoyilini ko'rsatadi.

“...har ishni kengash bila qildim...” jumlasini *I carried out every matter through counsel* yoki *I undertook every affair by consultation* tarzida berilishi mumkin. Bu yerda kengash bila birikmasi shunchaki maslahat emas, balki siyosiy legitimatsiya vositasi sifatida keladi (Minovarov Sh. 2020, 43). *Consultation* varianti bu jarayonning institutsional xarakterini kuchliroq aks ettiradi. Demak, tarjimada nafaqat leksik, balki boshqaruv mexanizmi ham saqlanishi lozim.

“...saltanat ishlarida sabr va tadbirni qo'ldan bermadim...” jumlasini *In matters of sovereignty, I never let go of patience and prudence* deb tarjima qilinishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 66). Bu yerda sabr va tadbir juftligi hukmdor etikasi va boshqaruv donishmandligining ikki tayanch ustuni sifatida keladi. *Prudence* so'zi bu kontekstda *strategy*dan ko'ra kengroq ma'no beradi, chunki u ehtiyotkorlik, aql bilan ish tutish va oldindan ko'ra bilish semalarini ham o'zida mujassamlashtiradi.

“...sipoh orasida intizom saqladim...” iborasi *I maintained discipline among the troops* tarzida beriladi (Minovarov Sh. 2020, 13). Bu yerda sipoh tarixiy-harbiy koloritga ega bo'lib, uni *army* yoki *soldiers* bilan almashtirish mumkin bo'lsa-da, *troops* varianti nisbatan neytral va qulayroq chiqadi. Intizom saqlamoq esa oddiy nazorat emas, balki markazlashgan boshqaruv tamoyilining amaliy ko'rinishini

ifodalaydi. Shu sabab bu gap matnning harbiy-idoraviy qatlamiga mansub hisoblanadi.

“...har viloyat ahvolidan voqif bo‘lib turdim...” jumlasini *I remained informed of the condition of every province* shaklida berish mumkin (Minovarov Sh. 2020, 41). Bu yerda voqif bo‘lmoq oddiy bilish emas, balki doimiy nazorat va axborotga ega bo‘lish ma’nosini beradi. *Remained informed* shakli shu davomiylikni yaxshi beradi. Mazkur misolda davlat boshqaruvida axborot nazorati va markaziy kuzatuv prinsipi ifodalanadi.

“...do‘stni dushmandan farq qilur erdim...” jumlasini *I would distinguish a friend from an enemy* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 21). Bu yerda farq qilur erdim shakli habitual-retrospektiv harakatni bildiradi. Tarjimada *would distinguish* ishlatilishi aynan shu tarixiy-bayoniy uslubni saqlashga xizmat qiladi. Mazkur konstruktsiya hukmdor nutqidagi strategik hushyorlikni ifodalaydi.

“...har bir amirni o‘z o‘rnida tutdim...” iborasi *I kept every amir in his proper place* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 61). Bu yerda o‘z o‘rnida tutmoq frazeologik jihatdan juda muhim bo‘lib, u ijtimoiy-iyerarxik tartibni saqlash ma’nosida keladi. *Proper place* varianti semantik jihatdan to‘g‘ri, chunki gap jismoniy joy emas, maqom va vakolat chegarasi haqida ketmoqda. Bu misol matnning normativ-ijtimoiy tabiatini ochadi.

“...haq yo‘lida adolatni shior qildim...” jumlasini *I made justice my guiding principle on the path of truth* deb berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 83). Bu yerda shior qildim birikmasi oddiy “adopted” dan ko‘ra balandroq uslubiy yuklama kasb etadi. *Guiding principle* shakli bu mazmuni ancha tabiiy aks ettiradi. Mazkur gapda diniy-axloqiy va siyosiy me’yoriyat bir-biriga tutashadi.

“...nohaqlik qilganlarni jazoladim...” iborasi *I punished those who acted unjustly* tarzida ifodalanadi (Minovarov Sh. 2020, 26). Bu konstruktsiyada hukmdor nutqining buyruq-normativ xarakteri kuchli seziladi. Nohaqlik so‘zi faqat huquqiy buzilish emas, balki axloqiy chekinishni ham bildiradi. Tarjimada *acted unjustly* varianti shu ikki qatlamni birlashtirib turadi.

“...haqli kishini o‘z haqiqa yetkurdim...” jumlasini *I ensured that the rightful person received his due* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 12). Bu yerda haqiga yetkazmoq birikmasi faqat moddiy ulush berish emas, balki adolatning tiklanishini anglatadi. *Received his due* iborasi ingliz tilida aynan shu huquqiy-axloqiy ohangni beradi. Bu misol asardagi adolat konseptining leksik ifodasini ko‘rsatadi.

“...yomonlarni yaxshilar orasiga qo‘shmadim...” jumlasini *I did not place the wicked among the worthy* yoki *I did not mix the corrupt with the virtuous* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 19). Bu yerda antonimik qarama-qarshilik asosiy stilistik vositadir. Yomon va yaxshi leksemalari faqat maishiy baho emas,

balki siyosiy-axloqiy tasnif vazifasini bajaradi. Tarjimada *wicked / worthy* juftligi matnning balandroq uslubini saqlashga yordam beradi.

“...davlat ishlarin tartib bila yuritdim...” iborasi *I conducted the affairs of state in proper order* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 17). Bu yerda tartib bila birikmasi matnning boshqaruv semantikasidagi markaziy kalitlardan biridir. *Affairs of state* rasmiy-siyosiy koloritni kuchaytiradi. Mazkur misol “tuzuk”, “tartib”, “nizom” semantik maydonining o‘zaro bog‘liqligini ko‘rsatadi.

“...lashkarni qanot-qanot qilib tuzdim...” jumlasini *I arranged the army into wings* yoki *I drew up the army in flanking divisions* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 12). Bu yerda qanot harbiy termin sifatida keladi, shuning uchun uni oddiy *side* deb tarjima qilish to‘g‘ri emas. *Wings* so‘zi klassik harbiy tuzilishga mos tushadi. Bunday birliklar matnning harbiy-strategik qatlamini aniq ko‘rsatadi.

“...dushmanning makrini tadbir bilan qaytardim...” iborasi *I countered the enemy’s intrigue with prudence* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 15). Makr so‘zi oddiy hiyla emas, balki siyosiy xavf, yashirin niyat va strategik tahdid ma’nolarini o‘zida mujassamlashtiradi. *Intrigue* varianti shu ko‘p qatlamlilikni nisbatan yaxshi beradi. Bu yerda tadbir yana faol konsept sifatida chiqadi va kuchga emas, aqlga tayanilgan boshqaruv modelini ko‘rsatadi.

“...fitna eshigini berkitdim...” jumlasini *I closed the door to discord* yoki *I shut the gate of sedition* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 18). Bu yerda fitna eshigi metaforik ifoda bo‘lib, siyosiy beqarorlikni makoniy obraz shaklida beradi. *Discord* yumshoqroq, *sedition* esa rasmiy-siyosiyroq variant hisoblanadi. Tarjimada metaforani saqlash matnning badiiy-pragmatik salmog‘ini kuchaytiradi.

“...faqir va miskinlar holidan xabar oldim...” iborasi *I inquired into the condition of the poor and the needy* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 17). Bu yerda xabar olmoq birikmasi tashrif buyurish emas, balki ijtimoiy e’tibor va homiylikni anglatadi. *Inquired into the condition* rasmiyroq va ilmiyroq eshitiladi. Mazkur misol hukmdor obrazining faqat harbiy emas, balki ijtimoiy-adolatparvar qirrasini ham yoritadi.

“...har bir ishning oqibatini o‘yladim...” jumlasini *I considered the outcome of every matter* shaklida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 15). Bu yerda oqibat so‘zi vaqtning keyingi nuqtasini, natijani va ehtimoliy oqimni bildiradi. *Outcome* yoki *consequence* variantlari mumkin, biroq *outcome* biroz neytralroq, *consequence* esa og‘irroq tus beradi. Bu konstruktsiya matnning strategik oldindan ko‘ra bilish semantikasiga kiradi.

“...sodiq kishilarni o‘zimga yaqin tutdim...” iborasi *I kept loyal men close to myself* yoki *I kept the loyal close at hand* tarzida berilishi mumkin (Minovarov Sh. 2020, 14). Bu yerda yaqin tutmoq jismoniy yaqinlikdan ko‘ra siyosiy ishonch va

ma'naviy yaqinlikni bildiradi. *Loyal* so'zi markaziy, chunki matnda sadoqat hokimiyatning tayanch omillaridan biri sifatida talqin qilinadi. Demak, bu birlik siyosiy ijtimoiy kapital semantikasini tashiydi.

“...*xiyonat qilganlarni xizmatdin tushurdim...*” jumlasini *I removed those who committed treachery from service* deb tarjima qilinadi (Minovarov Sh. 2020, 20). Bu yerda “xizmatdin” tushunmoq oddiy “fired” emas, balki siyosiy va ijtimoiy maqomdan mahrum qilish semasiga ega. *Removed from service* tarixiy-idoraviy ruhni ancha to'g'ri ushlaydi. Ushbu misol rasmiy boshqaruv diskursidagi jazolovchi-idoraviy formulalarning yorqin namunasi.

“...*yetti qo'shin etdum va kengash qildimki...*” parchasi *...I formed seven divisions and held council that...* tarzida berilishi maqsadga muvofiqdir. Bu yerda qo'shin etmoq zamonaviy tildagi “qo'shin tuzmoq” yoki “safga ajratmoq” ma'nolariga yaqin (Minovarov Sh. 2020, 29). *Made seven armies* shakli mazmunan qo'pol eshitiladi, *formed seven divisions* esa tarixiy-harbiy matnga ko'proq mos keladi. Demak, tarjimada birlikning lug'aviy emas, funksional ma'nosini ushlab ustuvor hisoblanadi.

Yuqoridagi misollar asosida shuni ta'kidlash mumkinki, “Temur tuzuklari” tilida istorizmlar va institutsional terminlar nihoyatda faol qo'llangan. *Tumon, yorliq, devonbegi, amir, no'yon* kabi birliklar tarixiy davlat boshqaruvi va harbiy tuzilmaning maxsus terminologik qatlamini tashkil etadi. Bunday birliklarni tarjimada to'liq almashtirib yuborish matnning tarixiy tanasini sindiradi, shu sabab transliteratsiya, izohli tarjima va tavsifiy ekvivalentlar eng maqbul strategiya bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, matnda aforistik-sentensiyaviy gaplar ham alohida o'rin tutadi. “Bir durust tadbir yuz ming otlig'ning ishini qilur” kabi jumlar boshqaruv falsafasini ixcham formulaga aylantiradi. Tarjimada bunday gaplarni sodda axborotga aylantirib yubormaslik, balki ularning ritmi, og'irligi va umumlashtiruvchi ohangini saqlash talab etiladi. Asarda pragmatik hokimiyat tili ham nihoyatda kuchli bo'lib, maslahat, buyruq, legitimatsiya, diniy asoslash hamda dushmani nutq orqali bo'ysundirish kabi kommunikativ strategiyalar bir butun diskurs tizimini hosil qiladi. Demak, bu matn faqat tarixiy xotira emas, balki normativ-siyosiy nutq modelidir. Bundan tashqari, ko'plab birliklar ko'p qatlamli semantik xususiyatga ega. Masalan, tuzuk leksemasi faqat “code” emas, balki tartib, nizom, sozlik va intizom semalarini ham tashiydi. Shu bois tarjimada har bir holatda kontekstga mos ravishda *code, order, proper arrangement, regulation* kabi variantlar tanlanishi kerak.

Shunday qilib, “Temur tuzuklari” matnida lingvistik birliklar faqat nominativ vazifani bajarmaydi, balki siyosiy hokimiyatni legitimlashtirish, boshqaruv tafakkurini ifodalash va ijtimoiy tartibni asoslashga xizmat qiladi. Xususan, “*bir durust tadbir yuz ming otlig'ning ishini qilur*” kabi sentensiyaviy konstruktsiyalar

strategik aqlni harbiy kuchdan ustun qo'yuvchi konseptual modelni namoyon etadi. Inglizcha tarjimada bu mazmun *one sound strategy can accomplish what a hundred thousand horsemen would do* tarzida ifodalanganda ham aforistik va pragmatik salmoq saqlanib qoladi. Xuddi shuningdek, "Qur'on hukmiga amal qilur erdim" birikmasida diniy normativlik hokimiyat nutqining axloqiy asosiga aylansa, "muxoliflarni so'z va hikoyat bilan saqlab, qo'zg'alon o'tini tadbir suyi bila o'chirayin" jumlasida metaforik ifoda siyosiy muloqotning zo'raonliksiz strategiyasini ko'rsatadi. Bu kabi misollar asar tilining tarixiy, rasmiy-idoraviy, didaktik va pragmatik qatlamlari o'zaro sinkretik tarzda birlashganini tasdiqlaydi.

XULOSA

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, "Temur tuzuklari" matni ko'p qatlamli lingvistik tizimga ega bo'lib, unda tarixiy leksika, institutsional terminologiya, aforistik-sentensiyaviy konstruktsiyalar, normativ-pragmatik birliklar hamda rasmiy-idoraviy uslub unsurlari o'zaro uzviy integratsiyalashgan holda namoyon bo'ladi. Asarda qo'llangan til birliklari faqat nominativ vazifani bajarmaydi, balki siyosiy hokimiyatni legitimlashtirish, boshqaruv tafakkurini ifodalash, ijtimoiy iyerarxiyani mustahkamlash va axloqiy-me'yoriy tamoyillarni verbal shaklda kodlashtirishga xizmat qiladi. Tarjima asosidagi qiyosiy tahlil esa ko'rsatadiki, mazkur matni boshqa tilga o'girish jarayonida leksik ma'noni oddiy ekvivalent bilan berish yetarli bo'lmay, tarixiy-madaniy kolorit, pragmatik yuklama, uslubiy salmoq va institutsional semantikani birgalikda saqlash zarur bo'ladi. Shu jihatdan "Temur tuzuklari" matni tarixiy-siyosiy diskurs, didaktik-normativ nutq va rasmiy boshqaruv tilining sinkretik namunasi. Mazkur xususiyatlar asarning nafaqat tarixiy-madaniy yodgorlik, balki mustaqil lingvistik tadqiqot obyekti sifatidagi ilmiy qimmatini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Temur tuzuklari. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 144 b.
2. Temur tuzuklari // Forschadan A. Sog'unliy va H. Karomatov tarjimasi; so'zboshi va mas'ul muharrir Muhammad Ali. – Toshkent: Sharq, 2005. – 159 b.
3. O'rolov A., Xojixonov M. Temuriylar ma'naviyati va madaniyati. – Samarqand: So'g'diyona, 1996. – 134 b.
4. Karomatov H. va mualliflar jamoasi. Amir Temur jahon tarixida. – Toshkent: Sharq, 2000. – 134 b.
5. Ostin J.L. How to Do Things with Words. – Oxford: Clarendon Press, 1962. – 166 p.
6. Seyrl J.R. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 1969. – 203 p.
7. Feyrklaf N. Discourse and Social Change. – Cambridge: Polity Press, 1992/1993. – 272 p.
8. Nyumark P. A Textbook of Translation. – New York: Prentice Hall, 1988. – 292 p.
9. Nayda Yu.A. Toward a Science of Translating. – Leiden: E.J. Brill, 1964. – 331 p.
10. Beyker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. – London: Routledge, 2018. – 390 p.
11. Beysnet S. Translation Studies. – London: Routledge, 2013. – 208 p.
12. Venuti L. The Translator's Invisibility: A History of Translation. – London: Routledge, 2017. – 344 p.
13. Villyam J. Theories of Translation. – London: Palgrave Macmillan, 2013. – 145 p.
14. Shulti R., Bigunet J. (eds.). Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida. – Chicago: University of Chicago Press, 1992. – 254 p.
15. Beyker M., Saldanha G. (eds.). Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London: Routledge, 2009. – 704 p.
16. Saldanha G., Obrin S. Research Methodologies in Translation Studies. – Manchester: St. Jerome, 2014. – 292 p.
17. Pim A. Exploring Translation Theories. – London: Routledge, 2023. – 256 p.
18. Galperin I.R. English Stylistics. – Moscow: URSS, 2020. – 334 p.

REFERENCE:

1. Temur tuzuklari. (2018). Tashkent: O'qituvchi publishing house, 144 b.
2. Temur tuzuklari. (2005). // From Persian A. Sog'unuy va H. Karomatov; Preface and editor Muhammad Ali. Tashkent: Sharq publishing house, 159 b.
3. Urolov A., Khojixonov M. (1996). Temuriylar ma'naviyati va madaniyati. Samarkand: Sogdiana, 134 b.
4. Karamatov H. and author's team. (2000). Amir Temur jahon tarixida. Tashkent: Sharq publishing house, 134 b.
5. Austin J.L. (1962). How to Do Things with Words. Oxford: Clarendon Press, 166 p.
6. Searle J.R. (1969). Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge: Cambridge University Press, 203 p.
7. Fairclough N. (1992/1993). Discourse and Social Change. Cambridge: Polity Press, 272 p.
8. Newmark P. (1988). A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall, 292 p.
9. Nida E.A. (1964). Toward a Science of Translating. Leiden: E.J. Brill, 331 p.
10. Baker M. (2018). In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge, 390 p.
11. Bassnett S. (2013). Translation Studies. London: Routledge, 208 p.
12. Venuti L. (2017). The Translator's Invisibility: A History of Translation. London: Routledge, 344 p.
13. Williams J. (2013). Theories of Translation. London: Palgrave Macmillan, 145 p.
14. Schulte R., Biguenet J. (eds.). (1992). Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida. Chicago: University of Chicago Press, 254 p.
15. Baker M., Saldanha G. (eds.). (2009). Routledge Encyclopedia of Translation Studies. London: Routledge, 704 p.
16. Saldanha G., O'Brien S. (2014). Research Methodologies in Translation Studies. Manchester: St. Jerome, 292 p.
17. Pym A. (2023). Exploring Translation Theories. London: Routledge, 256 p.
18. Galperin I.R. (2020). English Stylistics. Moscow: URSS, 334 p.